

A cow that damaged a garment, and a garment which damaged a cow – פרה שהזיקה טלית וטלית שהזיקה פרה –

Overview

The גמרא cites a ברייתא (which explains the phrase 'שום כסף' in our משנה), that if a cow damaged a garment and a garment damaged a cow, we do not rule that 'תצא פרה בטלית וטלית בפרה', but rather 'שמין אותה בדמים', meaning that we assess the actual monetary damage incurred. תוספות will discuss the meaning of 'פרה שהזיקה טלית וטלית שהזיקה פרה' (whether it occurred in one incident or in two separate incidents) and the meaning of the (rejected) concept 'לא' (אמרין) תצא פרה בטלית וכולי'.

פירוש הקונטרס¹ שהזיקו זה את זה –

רש"י explained that the meaning of 'פרה שהזיקה טלית וטלית שהזיקה פרה' is that the פרה and the טלית **damaged each other** (in one incident), and the rule is - **ושמין הנזק בכסף ומי שהזיק חבירו יותר ישלם העודף –**

That we assess the monetary value of the damages, and the one who caused the greater damage, pays the excess damage to the other. [This is the meaning of 'שמין אותה בדמים'.]

רש"י asks a question on תוספות:

וקשה דעל כרחך פרה שהזיקה טלית היינו בחצר הניזק –

And there is a difficulty with this explanation (that they damaged each other concurrently), **for perforce you must assume that the פרה damaged the טלית in the חצר הניזק²** (in the רשות of the טלית), and it was in a situation where -

או בכוונתו להזיק והוי קרן או דרך הלוכו והוי רגל –

either the פרה had intent to damage the טלית ברשות הניזק³ and it is considered קרן; or it damaged the טלית while it was walking in the חצר הניזק and it is considered רגל; in any event it took place in the חצר הניזק -

וטלית שהזיקה פרה היינו ברשות הרבים⁴ דהוי מטעם בור –

And the case of טלית שהזיקה פרה took place in the רה"ר, where the בעל is liable because the טלית is considered his בור. It is therefore difficult to accept פירש"י that the פרה and טלית damaged each other concurrently when the respective damages took place in different רשויות.

¹ בד"ה פרה. See however the הגהות הב"ח there (that there were two unrelated incidents). [It seems that our פירש"י in גירסא different תוספות had a different explanation.]

² ברשות הניזק is פרה שהזיקה טלית. רש"י also states this clearly that תוספות will shortly clarify why this is so.

³ Even if it is (כוונתו להזיק) קרן it still must be in the חצר הניזק; otherwise it is subject to the rule of 'לא' (אמרין) תצא פרה בטלית וכולי' (as תוספות points out shortly).

⁴ It is possible that טלית שהזיקה פרה is in the חצר הניזק (רשות דבעל הפרה), but the same question remains; it cannot be in the same place where פרה שהזיקה טלית (which must be ברשות בעל הטלית).

חצר הניזק will now explain why we must assume that פרה טלית שהזיקה פרה is only in the חצר הניזק and not ברה"ר:

דאי אפשר לאוקמי פרה שהזיקה טלית נמי ברשות הרבים ומטעם קרן –

For it is impossible to establish that the case of פרה שהזיקה טלית also takes place in the רה"ר (as טלית שהזיקה פרה) and the בעל הפרה is liable on account of קרן -

דאם כן היה פטור בעל פרה –

For it this were so, that the פרה was מזיק the ברה"ר טלית, then the owner of the פרה would be פטור from paying the damages to the בעל הטלית -

כדאמר לקמן בפרק ב' (דף כ,א) דכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור –

As the גמרא states later in the second פרק⁵; 'that whoever does something unusual, and another came and did something unusual to the first party, the second party is exempt from payment'. The question therefore remains how is it possible that the פרה וטלית damaged each other, if they are only חייב in different רשויות.⁶

anticipates a possible resolution to his question:

ואפילו אם נפרש שכן אירע שפרה הזיקה טלית בחצר ברשות הניזק –

And even if we will explain that this is what happened; that first the פרה damaged the טלית in a חצר which was the רשות הניזק (of the בעל הטלית) -

וטלית שהזיקה פרה ברשות הרבים –

And then the פרה in the רה"ר damaged the טלית of the same ניזק. We therefore have a case where they damaged each other (successively [in different רשויות], not simultaneously). This would seemingly remove the difficulty with פירש"י.

however rejects this solution, for this concept that we assess the damages, and the מזיק who caused the greater damage pays the excess, is nothing new for -

אכתי מתניתין היא לקמן בפרק המניח (דף לג,א) ב' שוורין תמים שחבלו זה בזה –

This is a משנה later in פרק המניח which states 'two oxen that were תמים, who wounded each other; the rule is that -

משלמים במותר חצי נזק מועדים משלמים במותר נזק שלם –

⁵ The פטור is בעל הבהמה כסות וכלים ברה"ר ate בהמה that even if the רב there is explaining the ruling of גמרא (and it is not considered ברה"ר). The reason is that the בעל הכסות וכלים was משנה by leaving these items (which is unusual), therefore the בהמה, which was משנה by eating the וכלים (which is unusual), is פטור (and we do not consider it ברה"ר). The case of פרה שהזיקה טלית ברה"ר is similar to the case of רב, and the דין would be that the בעל הפרה is פטור.

⁶ See חצר המיוחדת לשניהם a; עמוד א' (בד"ה ולגבי) on the שיטת רש"י who answers that according to שוורין, is considered a חצר הניזק for the בעל הפירות and ברה"ר for the שוורין. Similarly here too the חצר was משנה לשניהם לשוורין and מיוחד לטלית. The פרה trampled the (רגל ברשות הניזק) and tripped טלית. טלית (בור ברה"ר) is חייב for the בעל הפרה (since it is ברשות הניזק) and the בעל הטלית is liable for the פרה (since the שוורין had רשות to be there, the טלית is considered a ברה"ר). See 'Thinking it over' # 1.

They pay half of the excess; and if they were מועדים they pay the entire excess. What therefore is the חידוש of our משנה the way it is explained in the ברייתא that (only) the excess is paid?⁷ We know this from the משנה in המניח!⁸
פירש"י offers a solution according to תוספות:

ויש לומר דקתני והדר מפרש –

And one can say that it is written first in our משנה (without specifying the details) **and later** in המניח פרק, the משנה there **specifies** and explains our משנה that they pay במותר.⁹ This concludes תוספות discussion of פירש"י.

ברייטא now offers his interpretation of the תוספות:

ורבינו תם מפרש דאו או קתני כמו חלץ ועשה מאמר ונתן גט ביבמות (דף נא) –

And the ר"ת explains that the 'ו' in the word 'וטלית' (does not mean 'and', but rather it) means '[either] or'; similar to the phrase 'חלץ ועשה בה מאמר' (the גט performed חליצה, (and) [or] made a מאמר, (and) [or] gave a גט which is found in מסכת יבמות. The 'ו' in ועשה and in ונתן cannot mean 'and' but rather must mean 'or'; similarly here the ברייתא is discussing two separate cases; either the פרה damaged the (ברשות הניזק) טלית, or the טלית damaged the פרה ברה"ר.

תוספות will now explain what the ברייתא (is teaching us, and what it) is not teaching us:

ולא בא לאשמועינן שאין אומרים שיקח כל הטלית בשביל מה שהזיקו –

And the ברייתא (when it states 'וכו' פרה בטלית וכו') **is not coming to teach us** (in the case of פרה שהזיקה פרה) **that we do not say that the בעל טלית may (only) take the entire טלית as payment for what the טלית damaged** the פרה; this is not so -

דהא טלית בור הוא ולא משלם מגופו –

For the חיוב of the טלית to pay is because it is considered as בור and בור does not pay מגופו; rather it pays מעלייה. Therefore there never could have been a סברה that the טלית should be taken as payment regardless of how much (or how little) the damage was.¹⁰

תוספות offers another reason why there was never a אמינא that he takes the entire טלית as payment for the הזיק:

ועוד נמי שמעינן הא ממתניתין דהמניח –

⁷ The ברייתא rejects the idea that 'תצא פרה בטלית וכו' (תצא פרה בטלית וה"א) is understood (by תוספות [see (תוספות רבנו פרץ) to mean (according to רש"י) that no one has a claim. The two damages cancel out each other. תוספות argues that the המשנה rejects this idea; we do not need the ברייתא to teach it to us. [In our (בד"ה אין) our (and [seemingly] similarly בפרה טלית תצא would mean that the בעל הפרה takes the טלית as payment). The rejection of this idea can also be derived from the same משנה in המניח.]

⁸ See רבינו פרץ who explains the question, that the גמרא should have cited this ברייתא in connection with the המשנה, which is more explicitly similar to the teaching of the ברייתא.

⁹ Indeed our משנה and the later המשנה in המניח (as well as the ברייתא) give the same ruling. However the later משנה is more specific. One cannot ask, therefore, what is the חידוש of the משנה (or the ברייתא).

¹⁰ See 'Thinking it over' # 2.

And furthermore we already also know this from the משנה in המניח, which teaches us that there is a payment במותר; meaning that the payment (במותר) is based on the actual monetary damage.¹¹

פרה שהזיקה טלית now explains what the ברייתא is teaching us in the case of

אלא אומר רבינו תם דאין אומרין תצא פרה בטלית –

Rather, says the ר"ת that the phrase which states ‘that we do not rule (in the case of פרה שהזיקה טלית) that the פרה should ‘go out’ and belong to the for the damage it caused to the טלית; this statement -

בא לאשמועין דלא כרבי עקיבא¹² **דאמר לקמן בהמניח (שם) יוחלט שור לניזק –**

Comes to teach us that we do not follow the view of ר"ע who maintains later in המניח פרק that the damaging ox is confiscated (and given) to the victim; we do not accept this ruling (according to the ברייתא) -

אלא יושם כרבי ישמעאל ובקרו מייירי –

Rather we maintain the view of ר"י that the ox is assessed; and the case of פרה is discussing a קרן situation where the פרה intentionally damaged the טלית.¹³ The meaning of פרה בטלית תצא is that we do not say יוחלט השור, but rather יושם השור as the ברייתא says 'אלא שמין אותה בדמים'. This is also the meaning of our משנה which states 'שום כסף'.

טלית שהזיקה פרה teaches us in the case of ברייתא continues to explain what the תוספות

וטלית בפרה אתא לאשמועין דלא גבי מיתמי –

And the case of פרה טלית שהזיקה פרה is coming to teach us that the ניזק cannot collect his payment for damages from the (טלית which is by the) orphans of the מזיק, even if the טלית which caused the damage is intact.

continues to explain why there may have been a סברא that the ניזק may collect מיתמי:

דלא סלקא דעתין דליגבי אף על גב דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי –

That it should not enter our minds that the ניזק can collect מיתמי; even though the rule is that the מטלטלין of יתומים are not indentured for the father's obligations, nevertheless we may have thought, that -

דמה שאמרה תורה מן העלייה זהו ליפות כחו של ניזק –

That which the תורה rules that the ניזק (of בור) collects מן העלייה (and not מגופו), that is to strengthen the power of the ניזק (it is meant for the benefit of the ניזק), meaning -

¹¹ used this משנה to negate the explanation of רש"י concerning וכו' (according to either mentioned in footnote # 7.)

¹² There is a מחלוקת between ר"ע and ר"י in the מגופו by a תם. According to ר"ע the שור תם belongs to the ניזק; however according to ר"י the שור does not belong to the ניזק, but rather the ניזק may only collect from the estate of the מזיק up to the value of the תם. One of the differences is in a case where the ניזק was מקדיש שור המזיק (before he received it as payment). According to ר"ע it is הקדש, but not according to ר"י.

¹³ It is only in the case of קרן תם where there is a need to rule according to ר"י. If it were רגל then there is no יוחלט השור that הו"א, so there can be no דיין at all, so there can be no דיין.

דאס אין המזיק שוה נזקו ישלם מן העלייה –

That (even) if the מזיק is not worth the damage; nevertheless the מזיק pays the entire damage מן העלייה -

אבל ביתמי דאי משתלמי מן העלייה הוה פסידא דניזק -

However by יתומים, if the ניזק can collect only מן העלייה, it will be a loss for the ניזק -

דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי –

for מטלטלי דיתמי לא משתעבדי; the ניזק will therefore lose his claim -

ואי משתלם מגופו יגבה אפילו מיתמי דהוי כאלו תפס מחיים –

However if he collects מגופו then he would be able to collect the טלית even מיתמי, for it is considered as if he seized it while the מזיק was alive¹⁴ -

והוה אמינא דמשלם מגופו –

And I would have thought that the מזיק pays¹⁵ מגופו; this ברייתא teaches us that he cannot collect the מיתמי טלית, but rather the rule is שמין and there is no lien on the טלית. This is the meaning of 'שום כסף' in the משנה that there can be no specific lien on the דבר המזיק (the טלית in our case).

שיטת רש"י (that may have justified גירסא rejects a תוספות

ולא גרסינן פרה שהזיקה טלה¹⁶ –

And we are not גורס, 'a cow which damaged a sheep' -

דאם כן ליתני שוורים שחבלו זה בזה כדלקמן בהמניח (שם) –

for in that case (if we wish to mention animals that wounded each other), the ברייתא should have taught 'oxen that damaged each other'; as the משנה states later in המניח (and not וכו' פרה שהזיקה טלה וכו').¹⁷

justifies the usage of פרה וטלית specifically (as opposed to בהמה וכלים, etc.):

ודרך הש"ס להזכיר פרה וטלית כדאמרינן (לקמן דף צד, ב) הניח להם אביהם פרה וטלית: And it is customary for the גמרא to mention a פרה and a טלית (in conjunction with each other) as the גמרא states, 'their father left them over a פרה וטלית'.

Summary

According to פרה שהזיקה טלית וכו' the ברייתא teaches us that in case of פרה שהזיקה טלית וכו' (whether it happened concurrently or consecutively), we do not say that the

¹⁴ If a creditor seizes the מטלטלין of the debtor while the debtor is alive, he may keep them as payment even after the debtor died. If there is a מין of מגופו by טלית, then as soon as the טלית damaged, it became indentured to the ניזק, and it may be considered as if תפסו מחיים.

¹⁵ The ה"א was that we say מעלייה only when it is beneficial to the ניזק; however if it is more beneficial to the ניזק to claim מגופו, we may have thought that we do what is beneficial to the ניזק.

¹⁶ If this would be the גירסא; it would explain שיטת רש"י; for they both damaged each other simultaneously in a ר"ר.

¹⁷ However, according to תוספות the ברייתא mentions פרה וטלית to teach us the two חידושים concerning פרה (that we maintain יושם and not יוחלט) and concerning טלית (that it cannot be collected מיתמי).

damages cancel out each other (and/or each ניזק takes the מזיק for collection), but rather the damages must be assessed and paid accordingly.

תוספות rejects this ה"א for it contradicts the משנה in המניה (and the cases cannot be concurrent).

תוספות maintains that we are discussing two cases; פרה שהזיקה טלית teaches us that we do not rule יוחלט השור but יושם השור; and פרה טלית שהזיקה פרה teaches that the טלית cannot be collected מיתמי.

Thinking it over

1. Why cannot we explain רש"י¹⁸ (even according to תוספות) that we are discussing a פרה damaged the טלית לאחד and חצר המיוחדת לשוורים לשניהם? ²⁰בור (ברה"ר) as פרה damaged the טלית (קרן¹⁹) as טלית בכוונה?

2. Why did תוספות not ask this (additional) question on רש"י? How can רש"י maintain that טלית בעל הפרה (means that the טלית takes the פרה as payment); since the טלית is בור and בור does not pay מגופו!²¹ How could there even been such a סברא?²²

3. תוספות states that the חידוש concerning פרה טלית שהזיקה פרה is that the ניזק cannot collect the טלית from the יתומים. However once we know from the רישא that this ברייתא maintains יושם השור (and not יוחלט השור), how can there be a סברא that the ניזק could collect the מיתמי?²³

¹⁸ See footnote # 6.

¹⁹ רש"י is קרן whether this is considered a רה"ר (according to תוספות) or חצר הניזק (according to רש"י).

²⁰ See חידושי ר"נ אות תקטז (footnote # 20) and אמ"ה.

²¹ See footnote # 10.

²² See מהרש"א (and also footnote # 7; ודו"ק).

²³ See the בל"י אות תג וחי' ר"נ אות תקטז and גמרא לקמן לגב' (ופשוט).